

- Voorzitter : A.P.J. van Heck, Dorpsstraat 35, 7261 AV Ruurlo.  
Telefoon 05735 - 2894.
- Secretaresse : Mevr. S. Klein Bluemink, Postbus 61, 7261 KL Ruurlo.  
Telefoon 05735 - 1685.
- Penningmeester : Mevr. R. Greupink, Hessenweg 4, 7261 AP Ruurlo.  
Telefoon 05735 - 2477.  
Bankrekening: RABO-bank Ruurlo, rekeningnummer 3567.22.996  
t.n.v. Old Reurle.
- Lid : Mevr. H. Wolsink, Binnemansdijk 1, 7261 MA Ruurlo.  
Telefoon 05735 - 1783.
- Lid/Archief : F. Toevank, G.Sprokkereefstraat 2, 7261 GM Ruurlo.  
Telefoon 05735 - 1390.
- Redactieadres : J.H. Tornij, 't Gotink 43, 7261 VE Ruurlo.  
Telefoon 05735 - 2997.

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Zutphen, onder nummer V 103401.

-o-

### VAN DE VOORZITTER.

Er zijn twee belangrijke punten om te vermelden. In jaargang 1 nummer 1 uit 1984 van ons blad "onder d'n Kroezeboom" las ik: *Het is nu op de kop af een jaar geleden dat de historische vereniging "OLD REURLE" van start ging.* Toch een feit om na 10 jaar even bij stil te staan. Initiatiefnemers waren wijlen de heer Dinant ten Arve en de heer Jan Oonk, die spoedig versterking kregen van mevrouw A.G Florijn-Ridderhof en de heren A.Th. Bloemendal, A.J. van Bremen, Ds C.R. de Jong, F. Toevank en G.W. Waanders. "Old Reurle" groeide daarna snel en werd officieel per notariële acte opgericht op 13 maart 1984. Een goede reden dus, om volgend jaar een feestje te bouwen. Hierover wordt U t.z.t. ingelicht. Overigens, voor ideeën houd ik mij aanbevolen. Ook zal dan uitgebreider worden ingegaan op de "historie" van onze vereniging. Mijn respect aan allen die hebben meegeholpen "Old Reurle" van de grond te tillen.

Een ander belangrijk punt is dat ons bestuurslid, de heer F. Toevank in maart a.s. statutair moet aftreden en niet meer herkiesbaar is. Het moet gezegd worden; hij heeft zich jaren voor meer dan 100% voor onze vereniging ingezet. Niet alleen t.a.v. boerderijen, veldnamen, fotograferen en archiefwerk, maar ook ten aanzien van het jarenlang stencillen en samenstellen van "Onder d'n Kroezeboom". Zijn kennis is van onschtbare waarde voor ons geweest en ik hoop van zijn wetenschap nog menigmaal gebruik te mogen maken. BEDANKT FRITS!!!

### VERSLAG UITREIKING VELDNAMENBOEK.

Op 18 januari j.l. vindt in de raadzaal van het gemeentehuis te Ruurlo de officiële uitreiking plaats van het veldnamenboek. Het boek draagt de titel "Transvaal dat ligt in Reurle". De eerste exemplaren werden door Jan Oonk en Frits Toevank aangeboden aan burgemeester J. Ordelman; Henk Harbers van het Staring-instituut; Geert Klein Rosenboom van de Dienst Landinrichting, Loes Maas van het Meertens-instituut en Gerrit Klein Bluemink, voorzitter van de landinrichtingscommissie van de Ruurlose ruilverkaveling. Vanaf 1984 trok een groep van 10 veldmedewerkers er op uit, om de namen te verzamelen. Er zijn zo'n 2000 namen in kaart gebracht. Het gebied omvatte niet alleen Ruurlo en Mariënelde, maar ook een gedeelte van Barchem en Zwiep. Het boek telt 115 pagina's. De kaarten zijn door Frits Toevank ingetekend. De illustraties in het boek komen van Gerrie Toevank. Jan Oonk ten slotte maakte een overzicht van de voorkomende perceelnamen. Het is duidelijk dat door dit boekwerk de namen van alle stukken grond bewaard blijven voor het nageslacht. Door de ruilverkaveling kan, men op de boerenbedrijven efficiënter werken en vooral nu het zo grootschalig wordt aangepakt.

Het boek is te koop van f 15,-. Leden van Old Reurle betalen f 10,-. Heeft U interesse, neem dan even contact op met telefoon 1390 of 1685.

## ALGEMENE LEDENVERGADERING.

Op woensdag 17 maart 1993 vindt, overeenkomstig het Huishoudelijk Reglement, de jaarlijkse algemene ledenvergadering van de historische vereniging "Old Reurle" plaat in zaal De Luifel aan de Dorpsstraat te Ruurlo. De aanvang is 20.00 uur.

### Agenda:

- 1). Opening door de voorzitter.
- 2). Mededelingen en ingekomen stukken.
- 3). Jaarverslag van de secretaresse (wordt tijdens de vergadering voorgelezen).
- 4). Verslag van de kascommissie.
- 5). Benoeming nieuw lid kascommissie.
- 6). Financieel verslag 1992 en begroting 1993.
- 7). Bestuursverkiezing.

*Voor de bestuursvakature heeft zich beschikbaar gesteld, de heer G.J. Kleyn Winkel uit Halle.*

*Tegenkandidaten dienen zich uiterlijk 5 dagen voor de algemene ledenjaarvergadering met een schriftelijke bereidverklaring en ondertekend door tenminste 5 leden bij het bestuur te melden.*

- 8). Plannen voor de toekomst.
- 9). Rondvraag.
- 10) Sluiting.

Na de pauze zal de heer H. Hietbrink dia's van/over Noorwegen vertonen.

## NIEUWS VAN DE EVENEMENTENCOMMISSIE.

Op 12 mei zal de heer Aartsen uit Vorden een dialezing houden met als motto "de Berkel van bron tot IJssel". Hierin wordt de Berkel volkomen anders belicht dan tijdens vorige presentatie's.

FINANCIEEL VERSLAG

Rekening van lasten en baten over 1992.

BATEN			LASTEN		
	1991	1992		1991	1992
Contributies	f 3737,50	f 3825,-	Bijeenkomsten	f 372,10	f 367,45
Subs/donaties	f 801,70	f 804,58	Sprekers	f 496,80	f 509,-
Giften	f 15,-	f 850,-	K.van Kooph.	f 61,-	f 61,-
Rente	f 232,50	f 245,37	Bestuur	f 105,40	f 110,90
Ad.Kroezeboom	f 300,-	f 300,-	Kadobonnen ed	f 163,95	f 136,55
Boeken	f 60,-	f 57,50	Adv. Contact	f 320,12	f 178,08
Entreegelden	f 37,50	f 40,-	Kroezeboom	f 1286,09	f 1152,25
Biep Arnhem	f 15,-	f 15,-	W.A.Verzeker.	f 180,67	f 180,67
Ontv.Tent.	f 555,-	f -----	Abonnementen	f 90,-	f 100,-
Kopieengeld	f -----	f 130,50	Div.kosten	f 138,75	f -----
			Onk. Tentoon.	f 885,45	f -----
			Voordelig saldo	1653,87	f 3472,05
	f 5754,20	f 6267,95		f 5754,20	f 6267,95

Balans per 31 december 1992.

		1991	1992			1991	1992
Kas	f 601,65	f 253,95	Reeds betaalde				
Rabobank	f 2993,16	f 6541,68	contributie	f 50,-	f 25,-		
Bondsspaarb.	f 4030,77	f 3738,86	Nog te betalen				
Reserve	f 3000,-	f 3500,-	onkosten	f 48,76	f 29,68		
Nog te ontv.			Reeds ontv.adv	-----	f 300,-		
rente	f 216,21	f 217,17					
contributie	f 62,50	f -----	Kapitaal	f 10805,53	f 14306,98		
Reeds bet.onk.	f -----	f 410,-					
	f 10904,29	f 14661,66		f 10904,29	f 14661,66		

Hierbij treft u de rekening van lasten en baten over 1992 en tevens de balans per 31 december 1992 aan. De gegevens zijn op 21 januari 1993 gecontroleerd door de heren Hartemink en Van Essen en accoord bevonden. Tevens is de begroting voor 1993 opgenomen. (z.o.z.)

De penningmeester  
Reina Greupink.

BEGROTING 1993

Baten	1992	werkelijk	1993	Lasten	1992	werkelijk	1993
Contributie	f 3750,-	f 3825,-	f 3800,-	Bijeenkomsten	f 400,-	f 367,45	f 400,-
Adv. Kroezeboom	300,-	300,-	300,-	Sprekers	500,-	509,-	550,-
Rente	200,-	245,37	250,-	Best.kosten	200,-	110,90	200,-
Subs./donaties	P.M.	804,85	P.M.	Adv. Contact	325,-	178,08	200,-
Giften	----	850,-	P.M.	Kroezeboom	1500,-	1152,25	1500,-
Boeken	P.M.	57,50	1300,-	K. van Koophandel	60,-	60,-	60,-
Entreegelden	P.M.	40,-	P.M.	W.A. Verzekering	200,-	180,67	200,-
Te kort	150,-	----	60,-	Kop.apparaat	300,-	---	---
				Abonnementen	100,-	100,-	100,-
				Onk. Veldnamenboek	----	----	1800,-
				Onvoorzien	315,-	136,55	200,-
				Reserve	500,-	500,-	500,-
	f. 4400,-		f 5710,-		f 4400,-		f 5710,-

WILT U A.U.B. DE BIJGESLOTEN ACCEPTEGIROKAART VOOR DE  
 CONTRIBUTIE 1993 VOOR 1 APRIL A.S. VOLDOEN ?  
 GRAAG ZELF BANK/GIRONUMMER INVULLEN.  
 BIJ VOORBAAT HARTELIJK DANK !

REINA GREUPINK

Onderstaand treft u een overzicht aan van de archieven en collecties die in het gemeente-archief van Ruurlo bewaard worden. Een aantal van de verenigingsarchieven is alleen toegankelijk met toestemming van het betreffende bestuur. Het gemeente-archief is in principe iedere woensdag geopend van 9.00 tot 16.00 uur. Wilt u een bezoek brengen en komt u van verre of u wilt verzekerd zijn van openstelling dan is het raadzaam een telefonische afspraak te maken. (08340-27451 Streekarchivariaat Oost-Gld.)

#### Archieven van de gemeente:

Gemeentebestuur, 1781-1811.  
Gemeentebestuur, 1811-1930 (o.a. notulen gemeenteraad en b. en w., ingekomen en uitgaande stukken, rekeningen, bijlagen rekeningen).  
Kadaster, 1832-heden.  
Burgerlijke stand, 1811-1920.  
Bevolkingsregisters, 1830-1930.

#### Archieven van verenigingen:

Vereniging op grond van de landarbeiderswet, 1921-1953.  
Hervormde gemeente te Ruurlo, 1631-1963.  
Jong Gelre, 1913-1981.  
Gymnastiekver. R.G.V., 1926-1979.  
Volks- of Nutsbibliotheek, 1893-1973.  
Onderlinge begrafenisver. "Hulp bij overlijden", 1945-1980.  
Ned. bond van Plattelandsvrouwen, afd. Ruurlo, 1946-1977.  
Gelderse Mij. van landbouw, afd. Ruurlo, 1912-1977.  
Kleuterschool prinses Beatrix / 't Stekske, 1970-1980.  
Aktie "Ruurlo-Barchem-Vorden helpen Polen", 1981-1982.  
Werkgroep "Sociaal-Kultureel Centrum i.o.", 1975-1976.  
Oranje vereniging Ruurlo.  
St. monument oorlogsslachtoffers, 1949-1983.  
Achterhookse folkloredansers, 1948-1980.  
Coöp. ver. voor veehouderijbelangen "Ruurlo e.o.", 1980-1986.  
Coöp. rundveefokvereniging "Ruurlo", 1954-1980.  
Ned. Rode Kruis, afd. Ruurlo, 1945-1958.  
Foto-archief "Contact".  
Ver. van scholen voor neutraal bijzonder onderwijs, 1972-1987.  
Zuivelfabriek  
(bevat: jaarverslagen (1913-1941) van: zuivelfabriek, dorpsvereniging, boerenleenbank, varkenfokvereniging, G.O.M. v. landbouw, afd. Ruurlo, onderlinge brandverzekering en Landbouw-Mededelingen (1925-1941), een tweeweekelijkse uitgave van de dorpsvereniging, zuivelfabriek en boerenleenbank te Ruurlo.

#### Collecties:

Collectie Klomp, 1955-1968.  
(Voornamelijk artikelen betreffende het openluchtspel en de toneelverenigingen).  
Knipselkrant Ruurlo, 1979-1991.  
(Artikelen uit Graafschapbode, G.O.C., Gelderlander en Contact).

### Collectie Ruurlo.

(Verzameling van diverse artikelen betreffende verschillende onderwerpen Ruurlo aangaande. Deze verzameling breidt zich nog steeds uit).

### Topografisch - historische collectie.

(Foto's, ansichtkaarten en topografische kaarten. Het kaartenbestand bestaat o.a. uit: kadastrale kaarten, kopieën van kaarten over de periode 1650-1900 en kaarten samengesteld en getekend door dhr. F. Toevank.)

Marke Ruurlo, 1795-1910 (kopieën).

Mark en Broek, 1524-1677 (kopieën).

H. ter Vrugt (muziekpapier).

D.T.B.-boeken, 1670-1811 (kopieën).

(Doop-, trouw-, begraaf- en lidmatenboeken van de NH gemeente en de RK parochie.)

Collectie Van Groningen, 1953-1976.

(Voornamelijk krante-artikelen uit bovengenoemde periode betreffende Ruurlo.)

Verenigingsbladen, 1981-heden.

D.T.B.-stamfiches.

## LEAVEN EN LAOTEN LEAVEN.

(Uit: In en om het kleine dorp van Kerst Zwart).

" 'k Hebbe geld genog", zegt Jan Willem.

" A'k zeeke bun, gao'k nao den dokter. Dokters mot ook leaven.

En as den dokter mi wat veurschrijf, gao'k nao den apteker.

Aptekers mot ook leaven.

En a'k dan weer in 't hoes kom, smiet ik den pröttel (=rommel) in 't vuur."

" Maor waaromme in 't vuur?"

" 'k Mot zelf ook leaven."

# ENKELE GEGEVENS UIT HET BOERENDAGBOEK VAN EIMERT PAPENBORG (slot).

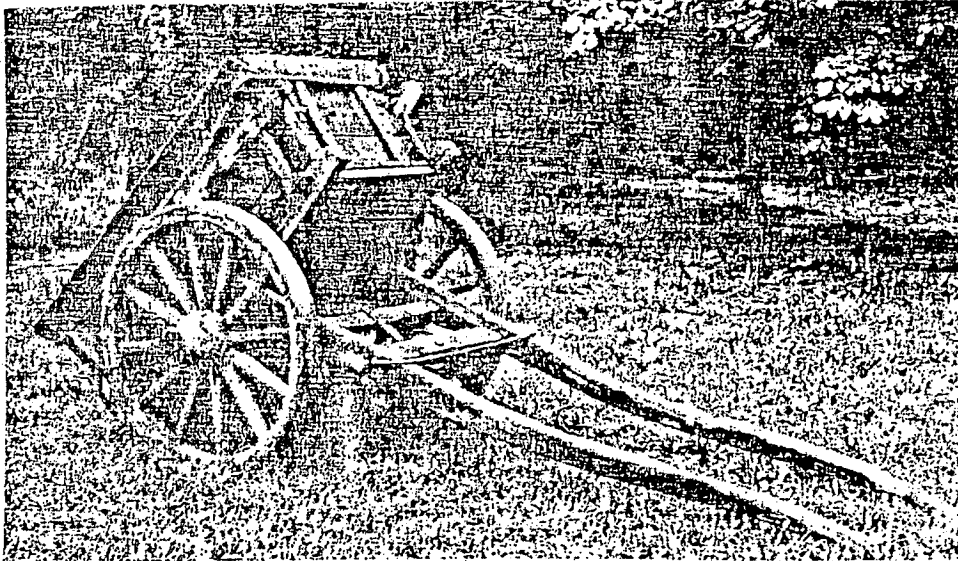
door C.Th. Klokke.

beschikbaar gesteld door Wim Bluemers.

Wij vervolgen met de opsomming van de ambachtelijk vervaardigde volkskundige realia.

## Stortkar:

Behalve over een hoge kar beschikte elke boer over een stortkar. In mei 1858 liet Eimert "eene nieuwe stortkar" maken, waarvoor hij aan de timmerman f3,- werkloon voor de "raader" f10,25 en aan de smid f25,05 betaalde. De as woog 40 en het beslag 86 pond. De stortkar is niet meer aanwezig, maar was van het afgebeelde type



Stortkar.

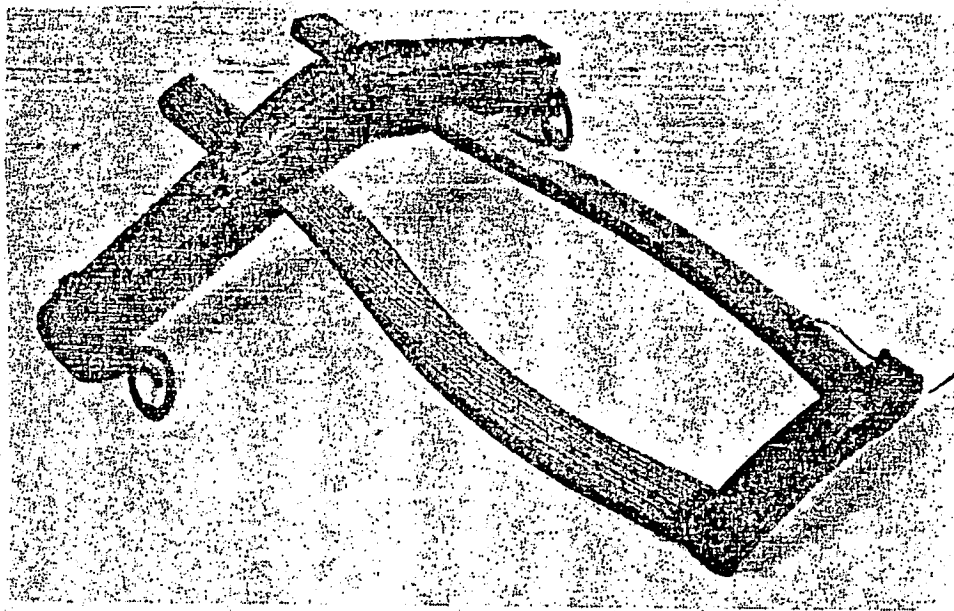
Eig. J. A. E. ten Dam;  
Rietmolen (gem. Neede)

Hij bestond uit een laadbak met -bodem, twee zijhekkens en een voorvak (alle drie met opzetters) en aan de achterkant een halfhoge karplank. Onder de kar bevonden zich het asblok met as en wielen. In tegenstelling met die bij de hoge liepen de karbomen bij deze stortkar niet onder de gehele laadbak door, maar waren ze -iets voor de as- met een ijzeren spil aan de buitenzijde van de grondbomen van de bak bevestigd. Grond- en karbomen werden in horizontale stand gehouden door een beugel, die met de uiteinden aan de buitenzijde van de karbomen was bevestigd en de koppen van de grondbalken tegen de voorste, tussen de karbomen gelegen schei, klemden. Door de beugel naar voren te draaien werden de koppen vrij gemaakt en kon men de laadbak aan een handvat aan de voorzijde van de bak omhoog duwen. De bak kiepte dan, zonder dat men het trekdier behoefde uit te spannen, achterover en de lading stortte op de grond. De kar was van eikehout en zijn afmetingen bedroegen: laadbak (boven) lang 1,56 m, breed 1,22m; (beneden) lang 1,47½m, breed 90 cm, hoog 0,67½m; lengte grondbomen van de bak 1,76m; lengte karbomen 3,50m. De totale lengte 3,96m. Wieldoorsnede 1,16m, spoorbreedte 1,39m. De stortkar diende voor het vervoer van vuile lasten (mest, houtskool, e.d.) en van niet al te zware andere lasten, die zich gemakkelijk lieten storten (aardappelen, bieten knollen, schadden, plaggen e. d.). Zowel de hoge als de stortkar hadden een grote wieldoorsnede, zodat ze in de soms zeer diepe modderige karre-sporen en op de drassige weide- en akkerbodem gemakkelijker en lichter konden worden voortgetrokken. Bij de hoge kar, waarmee de zwaarste lasten werden vervoerd, was de wieldoorsnede het grootst. De laadbodem lag daardoor hoger, wat ook in de karnaam tot uitdrukking kwam. Een ander voordeel van karren was hun twee-wieligheid, zodat ze op een kleine oppervlakte konden keren. Vierwielige boeren-wagens kwamen in Eimerts tijd wegens hun geringe wendbaarheid nog maar weinig voor. Alleen bij bruiloften gebruikte men een "kleedwagen", die met een over hoepels gespannen kleed was overdekt.

## Ossejuk:

11 maart 1853 kocht Jan Derk sr. f44,- een jonge driejarige os, 93.07 (07)

waarvoor hij tegelijkertijd voor f1,05 een nieuw "ossenjuk" en voor f2,50 een paar nieuwe "karketens" aanschafte. Genoemd juk is verloren gegaan, maar was van hetzelfde model als het hier afgebeelde.



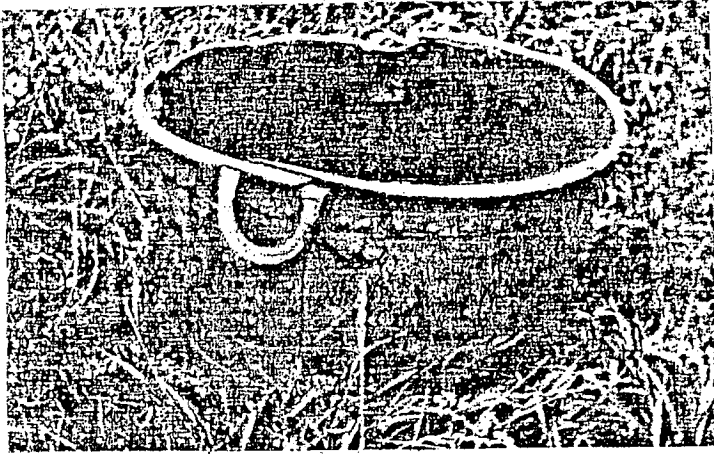
*Ossejuk, afkomstig uit Het Woold (gem. Winterswijk). Nederl. Openluchtmuseum, Arnhem*

Het was van iepenhout en bestond uit een in het midden geknikte jukbalk (0,65m), waardoor 2 jukhouten (0,61m) waren gestoken. Aan de onderkant van het ene hout scharnierde een keelhout, dat met een losse pin aan de andere kon worden bevestigd en openen en sluiten van het juk mogelijk maakte. Bij het inspannen werd het juk van bovenaf om de ossenek gelegd en werden de karkettingenaan twee ringen aan de uiteinden van de knuppel vastgemaakt. De andere kettingeinden werden aan trekhaken midden op de buitenzijde van de karbomen bevestigd. Dat Jan Derk sr. kettingen aanschafte, gold voor die tijd als een zekere luxe, omdat men tot dan toe gewoonlijk touwen gebruikte. De karbomen hingen in de lussen van een draagriem, die dwars over de rug van de os liep en op een kussen of zadel rustte. Om te voorkomen, dat de kar door een onevenwichtige belading achterover zou slaan, waren de karbomen, onder de buik van de os door, door een wipsingel met elkaar verbonden. Bij paardentractie werden de kettingen aan een trekknuppel, onder de eerste tus-sen de karbomen gelegen schei vastgemaakt.

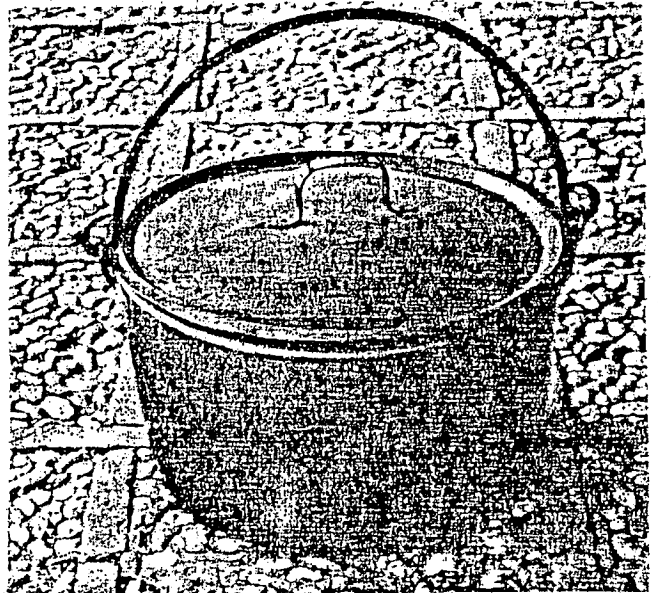
#### Ketels:

"In het jaar 1848 hebben wij eenen nieuwen roodkoperen ketel gekregen, wegende 1 pond en een wasketel, wegende 12 pond 2 ons, tezamen 47 pond 2 ons. Het pond wordt gerekend op 75 cents, dus bedraagt het f35,55. Hiertegen hebben wij eenen ouden ketel weerom gedaan, wegende 13 pond 2 ½ ons, tegen 50 cents het pond, bedragende f6,75. Nu kost het ons f35,55 - f6,75 = f28,80 (28 gulden 80 cents)." In 1853 werd een oude waterketel van 2 pond 1½ ons tegen een nieuwe van 5 pond 3 ons tegen betaling van f4,80 ingeruild en in 1860 wederom een oude wasketel van 8 pond 2 ons tegen een nieuwe van 17 pond, met bijbetaling van f10,75. Eerstgenoemde ketel was de voer- of koeketel, die in zeer beschadigde toestand nog aanwezig was. Hij was van roodkoper, had een doorsnede van 62 cm en een hoogte van 40 cm. Eén der oren, die normaal omhoog staan, 11 cm hoog, was nog aanwezig. Het hengsel ontbraak. De ketel was aan de buitenzijde onder langs de bovenrand en van de oren naar beneden met een koperen band versterkt. Hij had een inhoud van 70-80 liter. De voerketel was gewoonlijk de grootste ketel op de boerderij. Hij werd op de deel met aardappelen, knollen, bieten e.d. gevuld, aan een door de oren gestoken staak naar de haard gesjouwd en boven het vuur gehangen. Als het voer, de zgn wettering gaar was, werd de ketel weer aan de staak naar de deel getransporteerd en, ter voorkoming van al te snelle afkoeling, op een stromat gezet, die bovendien enigszins was natgemaakt, om het ontstaan van brand door aanhangende vonken te verhinderen. Daarna werden de koeien "gewetterd".





*Voer- of koeketel.  
Eig. B. A. Papenburg,  
Zieuwent (gem. Ruurlo)*



*Wasketel. Onbekende herkomst.  
Nederl. Openluchtmuseum,  
Arnhem*

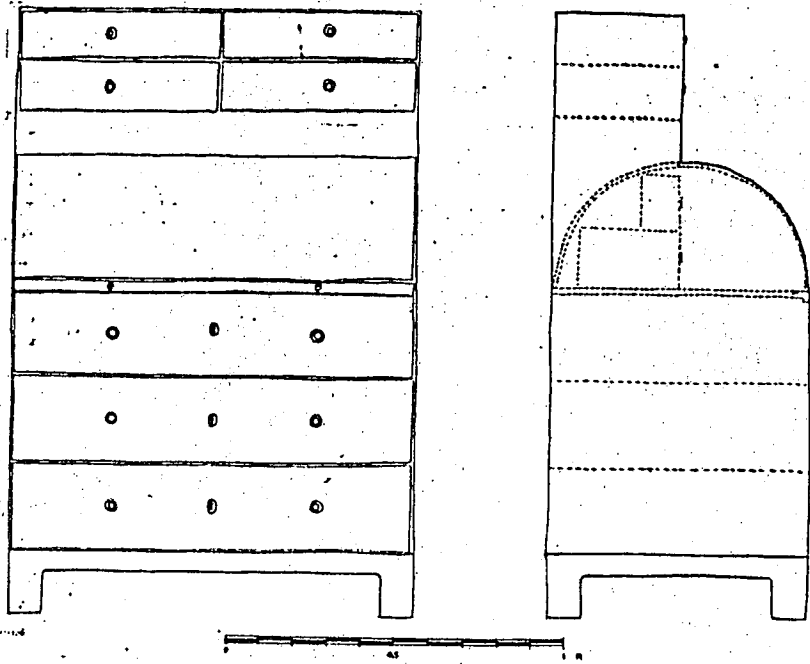
De wasketel was meestal lichter dan de voerketel en had ook een geringere inhoud (30-50 liter). Die van 1848 is niet meer aanwezig, maar had hetzelfde model als het hier afgebeelde exemplaar. Het is van geelkoper met roodkoperen oren en heet een geelkoperen deksel met roodkoperen handvat. De doorsnede bedraagt 49½ en de hoogte 27½ cm. Inhoud 50 liter. De wasketel diende voor het koken van de was, terwijl ook het varkensvoer er meestal in werd klaargemaakt. Door de aanschaffing van een fornuisplot aan het begin van deze eeuw kwam hij buiten gebruik. De waterketel van 1853 is nog aanwezig. Hij is van roodkoper, heeft een platte bodem met drie nokjes, een tuit met ontbrekend klapdekseltje, een deksel en een hengel. Doorsnede 27 cm, hoogte 20 cm, inhoud 7 liter. De waterketel hing het grootste deel van de dag boven het vuur en was daarom pikzwart. Waterketels hadden veel van ketelsteen te lijden, wat bij verwijdering nogal eens beschadiging van de ketelwand tengevolge had. Koperslager Jan van Poorten te Groenlo, bij wie Eimert de ketel gekocht had, had hem daarom, in het diepste geheim, een middel ter voorkoming van ketelsteen meegedeeld, dat Eimert in de volgende bewoordingen in zijn dagboek noteerde: *"Men neemt twee kan loopend water, een half pond potas en voor drie cents zout. Men doet dit tezamen in den ketel en laat dit een uur koken op een goed vuur. Daardoor zal de aanslag zich loslaten en eruit vallen volgens het zeggen van voornoemde koperslager, die mij dit geleerd heeft onder deze voorwaarde om het aan niemand verder te leren, hetwelk ik hem op een woord van waarheid heb beloofd..."*

#### Karn:

Volgens Eimerts aantekeningen had het melkvee op de boerderij een zodanige melkproductie, dat tussen 6 oktober 1852 en 3 mei 1853 226 pond ¾ ons boter kon worden gekarnd, die bij verkoop f 80,16½ opbracht. De karn was dus een belangrijk werktuig. In 1853 liet men bij de kuiper Antoon Reksing te Lichtenvoorde voor f2,90 een karn maken, die vervolgens bij de eveneens in Lichtenvoorde wonende koperslager H. Weenink voor f6,80 met 4 geelkoperen banden werd beslagen. Deze karn is verloren gegaan. Het is van eikenhout met een tonhoogte van 50½ cm, een boven-doorsnede van 25 cm en een benedendoorsnede van 36½ cm, inhoud 38 liter. Het is beslagen met ijzeren banden en voorzien van een deksel. De lengte van de karnpols bedraagt 78 cm.

#### Bureau:

In 1853 liet de toen 27 jarige Eimert een bureau maken om zijn dagboek, papieren en verder waardevolle zaken in op te bergen. Om het helemaal naar zijn zin te krijgen had hij het zelf ontworpen en besteedde hij de vervaardiging ervan op 16 oktober aan bij A. Spekschoor (te Lichtenvoorde) onder de navolgende voorwaarden: *"Het te maken ten 1sten van eikenhout, ten tweeden moet het eene hoogte hebben van vijf voet en negen duim,*



Schets van het cylinderbureau van E. Papenborg 1853.  
Tekening Nederl. Openluchtmuseum 1971

ten derden moet het breed zijn binnen de laan drie voet en tien duim, ten 4den de kosten van het kleuren als ook het koper en wat tot de sluiting behoort, wordt door hem betaald. En op den 1 maart 1854 moet het klaar zijn. Ten 5den de drie onderste laan moeten geschoven kunnen worden en ook twe der bovensten. Alles nu wel in orde zijnde volgens het voorgeschrevene, moet ik aan hem betaalen veertig gulden."

Het gebeurt niet dikwijls dat ontwerper, maker en plaats en jaar van vervaardiging van een boerenbureau bekend zijn. Daarom is het des te meer te betreuren, dat het op het oogenblik, op de balken van het achterhuis, onbereikbaar onder enige duizenden kilo's wegende pakken stro bedolven is. Afgaande op de bepalingen in het contract en een beschrijving door de heer B.A. Papenborg, is het echter mogelijk gebleken een ruwe schets van het bureau te vervaardigen, die althans enig idee geeft van hoe het bureau eruit gezien heet. Hieruit blijkt, dat het een bruin geverfd cylinderbureau was.

#### Appels en peren:

Onder het opschrift "Appelbomen geënt op vrijdag den 6 maart 1846" doet Eimert enige mededelingen over zijn hoveniersactiviteiten, die ik de lezer niet wil onthouden "In het hoke bij den baköven den driestramp (d.i. een stam met 3 enttakken, CTK) naast het huis vroege St. Jakobs, naast den pad Blansike (mij niet bekend welke soort hiermee bedoeld is, CTK) en de andere Achtkantige Roon. Ten twee tweede eenen aan den pad: Dubbele Paddiezen (Paradijzen, CTK). Achter de schop een tafelperenboom, naast den peerboom Ganzeappelen, daarnaast vroege St. Jakobs en den anderen aan den hoek staande een Zoeten Paddiezike."

#### Maagbitter:

Voor wie mocht menen, dat maagklachten het monopolie van onze tijd zijn, en in het Zieuwents Arcadië met zijn Paradijsappels entende Eimert niet voorkwamen, ter afsluiting een optekening van Eimert van 23 mei 1849, zijnde een recept voor de bereiding van maagbitter.

De door hem genoemde kruiden zijn (L. Vandenbussche, Onze Volkstaal voor kruiden en artsenijen, Menen 1955 sub Voce):

Karrebenedijs: Cnicus Benedictus (L)- Ned. o.a. Gezegende distel of Magendistel;

Slangenhou: Strychnos colubrina (L)- Ned ook Slangeboom;

Boeltjeskruid: Euphorbia amygdaloides (L)- Ned. Amandelwolfsmelk;

Annijszaad: Pimpinella Anisum (L)- Ned. Anijs;

Cintouwerija: bedoeld zal zijn de Centaurea jacea (L), die -vooral de wortel- als maagtonicum werd gebruikt- Ned. Knoopkruid;

Ginssijaanwortel: bedoeld zal zijn de Gentiana Luttea (L), die door Dodoens in 1644 werd aanbevolen voor een zwakke maag en ter bevordering van de spijsvertering- Ned. Gele Gentiaan.

## DIE GOEDE OUDE TIJD ?!

uitgezocht door G.H. Kreeftenberg.

(Bron: Archief gemeente Ruurlo).

Als ouder denk je vaak met weemoed terug aan je jeugd, vooral aan de ruimte en vrijheid die er was. Je kon rustig op straat spelen, want auto's zag je nog bijna niet. Nu zie je je kleinkinderen met angst in het hart aan het verkeer deelnemen. Ook de overheid laat niet na op deze gevaren, vooral voor de jeugd, te wijzen. Dat de overheid zich met de bescherming van de jeugd reeds veel langer bezig hield wist U misschien niet? Toch deed ze dat wel.

Begin oktober 1818 ontving de "Schout" van Reurle de volgende brief van de hoofdschout van Doetinchem, waarin het volgende:

*Uit eene aanschrijving van den Heer Gouverneur dezer Provincie d.d. 29 Sept. j.l. is mij gebleken dat Z.H.W.geb. door den Heer Officier bij de Regtbank van eersten aanleg in dit arrondissement bijzonder opmerkzaam gemaakt is op het aantal kinderen van tusschen de een en vier jaren die ten plattelande binnen dat arrondissement, in de nabijheid der woningen van derzelyer ouders, en terwijl deze zonder over de kinderen genoegzaam toezicht gesteld te hebben, van dezelve verwijderd op het land arbeiden, op eene jammerlijke wijze, meestal in kleine sloten of modderpoelen, verstikt en omgekomen zijn. Het aantal der slachtoffers bedraagt over 1818 in de eerste 8 maanden van het jaar, alleen in dit kwartier, niet minder dan negen Z.H.W.geb. die zich overtuigd houdt dat geenszins gebrek aan kinderliefde tot deze ongelukken aanleiding geeft, vermeent evenwel te moeten geloven, dat vele arbeidslieden ten plattelande het gevaar waaraan derzelyer achtergelatene kinderen, ook dan wanneer zich geene groote wateren in de nabijheid bevinden blootgesteld zijn niet beseffen, en dat wanneer zij op bovengenoemde calamiteiten aandachtig gemaakt wierden zulke waarschijnlijk van goede uitwerking zoud zijn en daardoor menig ongeluk zoude worden voorkomen.*

*Alles te dien effecte dat de Heer Goeverneur mij bijzonder geinviteerd heeft, de plaatselijke besturen hierop indachtig te maken, op dat door dezelve de ingezetenen tot de meeste zorgvuldigheid ten dezen kunnen opgewekt worden om zodoende dergelijke ongelukken, voor te komen, waartoe deze dan ook is dienende.*

*De Hoofdschout van Doetinchem  
van Heeckeren tot Kell.*

Van heel andere strekking is de volgende brief, al legt die ook de nadruk op "die goede ouwe tijd".

Ook wil ik U erop wijzen, dat nu niet meer gesproken wordt van "Schout", maar dat de aanspreektitel nu "Burgemeester" is. Hieronder de brief.

*Zutphen den 10 Februari 1826*

*Aan den Burgemeester van Ruurlo.*

*Op Zaterdag den 11e dezer werd alhier onder geleide van den veldwachters van Vorden en Ruurlo gevankelijk overgebracht zekere Evert V. verdacht van schapen dieverij. Bij derzelyer aankomst alhier is ons gebleken, dat deze twee politie bevrienden, zowel als de gevangene, maar alles meest de veldwachter van Ruurlo in eene vrij verren graad van dronkenschap verkeerden, zoodat zij niet in staat waren behoorlijk op onze vragen te antwoorden.*

*Zij moesten zich dus onmisbaar onder den weg in herbergen hebben opgehouden om te samen sterken drank te drinken. Dit onbetamelijk gedrag van beide voornoemde suppoosten bij die gelegenheid gehouden, verplicht mij Ued. daarmede bekend te maken ten einde de nodige maatregelen te nemen tegen zoodanige ongeregelheden verzoekende ik Ued. intussen namens mij Uwen veldwachter deswegens mijn ongenoegen te kennen te geven en hem tegen herhaling van zulke gedragingen ernstig te waarschuwen.*

*De Officier bij de Regtbank te Zutphen  
A. Steenlaek 93.11 (11)*

## RUURLO, NIEUW EN OUD.

door H. Post

Bent U wel eens in het bijgebouw van het Gemeentehuis geweest? Ik bedoel het voormalige koetshuis van Huize Ruurlo, waarin nu de afdeling Gemeentewerken is gehuisvest. Daar in de gang hangen een paar mooie luchtfoto's van Ruurlo; er is goed op te zien, hoe ons dorp zich heeft uitgebreid over de laatste halve eeuw. De oudste opname is van 1928. Negentienachtentwintig! Dát is lang geleden! De luchtvaart stond toen nog in haar kinderschoenen en ik herinner mij dat ik, als zesjarig Amsterdammertje, boven de stad die dappere tweedekkertjes zag rondknetteren. Maar luchtfotografie - was die toen al zó ver ontwikkeld? Welnu, het bewijs hangt aan de muur: een zomers en zonnig beeld van een zeer bescheiden dorp, waarin de gevels van de Dorpsstraat nog duidelijk te onderscheiden zijn.

Al kijkende ga je je afvragen: wat zou het toenmalige gemeentebestuur hebben bewogen tot het doen maken van die luchtfoto? Als zo'n vraag je niet meer loslaat ga je je, voor het antwoord, verdiepen in de plaatselijke historie. Daarvoor kunnen wij nergens beter terecht dan in het goedgeordende archief in het gemeentehuis. Om te beginnen werden daar, in alle rust, de notulen van de raadsvergaderingen van 1928 doorgelezen. Eén dikke foliant bevat in keurig handschrift al het gesprokene, maar nergens een opmerking over opdrachten tot luchtfotografering. Niet gewanhoopt! Andere mogelijkheden liggen in de ingekomen en uitgaande stukken van dat jaar: twee lijvige mappen! Nadat ook deze zijn doorgenomen zijn enkele uren op weliswaar aangename wijze verstreken, maar de lezer heeft geen antwoord op zijn vraag, en zelfs geen enkele aanwijzing kunnen vinden. Misschien is het een initiatief geweest van een privé-persoon met vooruitziende blik. Latere bewoners zouden dan kunnen zien hoe Ruurlo sinds 1928 is gegroeid. Nu, als dat de bedoeling is, geweldig. Kunt U zich voorstellen dat de molen Agneta eens door wijde velden omringd was?

Bij het bekijken van de foto komen meer tegenstellingen op de voorgrond. Bijv. het verkeer dat er niet was. De Dorpsstraat is geheel ledig: geen auto of ander voertuig te zien! Nu mogen we niet vergeten, dat vijftenzestig jaar geleden heel weinig mensen een auto hadden; zelfs fietsen waren lang niet algemeen. Wie haast had moest harder lopen!

Dat gold voor bewoners van Ruurlo evengoed als voor stedelingen. Als schooljongetjes zich hadden verlaat gingen zij op een drafje. Je liep nog harder en kwam nog verder als je ging hoepelen. Dat was, tussen haakjes, een sport op zich! De hoepel werd met een rond houten stokje voortgedreven en, door hem daarmee beurte- lings aan de linker- en rechterkant behendig overeind te houden, kon tegelijker- tijd worden gestuurd. Maar van dit rollend materieel niets in de Dorpsstraat van 1928!

Er is nog iets dat opvalt. De Dorpsstraat aan de oneven zijde lijkt nog heel veel op de straat zoals die er nu uitziet. De modernisering van Ruurlo ging niet vergezeld van niets ontziende slooppartijen. Zeker, sommige huizen zijn verdwenen of verbouwd tot grotere winkels. Niet altijd betekende dit verfraaiing, maar wij zijn vandaag de dag vertrouwd geraakt met het kleurige aanzicht van moderne winkelhuizen. Maar bijna steeds zijn de bovenverdiepingen nog als vroeger. Wie er interesse voor heeft, kan zich met enig voorstellingsvermogen een beeld vormen van Ruurlo zoals het was.

Wat blijkt zelfs? Bouwkundig gesproken is een stap terug in de historie mogelijk. Een goed voorbeeld is de renovatie van Avenarius. Een ander aardig geval van herstel vind ik het opknappen van pand Dorpsstraat 25, eertijds opticiën Bloemendal. De raampartijen zijn kort geleden in de oorspronkelijke staat teruggebracht en de sobere, evenwichtige stijl van, ik denk, omstreeks 1890 vertoont een ingetogen distinctie. Een dergelijke verbouwing betekent vooruitgang, want: respect voor het verleden is een bouwsteen voor de toekomst.